

ผลงานหมายเลข 1

เรื่อง

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน
ระบบประกันสังคม กรณีว่างงาน

ผลงานของ

นางทัศนีย์ มุขมา

รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการแรงงาน 9 ชช

ตำแหน่งเลขที่ 22

สำนักงานปลัดกระทรวง

กระทรวงแรงงาน

ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

นักวิชาการแรงงาน 9 ชช

ตำแหน่งเลขที่ 22

สำนักงานปลัดกระทรวง

กระทรวงแรงงาน

1 (205.6
๓๖๔๒
๒๕๖๗

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน

09462

แนวทางการเพิ่ม

คำนำ

การขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคม (จากเดิมที่มีอยู่ 6 กรณี อันได้แก่ กรณีเจ็บป่วย ทูพพลภาพ คลอดบุตร ตาย สงเคราะห์บุตร และชราภาพ) ไปสู่กรณีว่างงาน ซึ่งเป็นกรณีสุดท้ายนั้น นับได้ว่าเป็นก้าวที่สำคัญในการสร้างหลักประกันที่สมบูรณ์ เพื่อคุ้มครองผู้ใช้แรงงานจำนวนมากกว่า 7.43 ล้านคน (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2546) ในประเทศไทย และด้วยเหตุที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การบริหารโครงการประกันสังคมกรณีว่างงานจะเป็นส่วนงานที่ดำเนินการได้ยากกว่าประโยชน์ทดแทนประเภทอื่น ดังนั้น เพื่อความรอบคอบในการดำเนินงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมมาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

อย่างไรก็ดี เมื่อใกล้จะถึงระยะเวลาของการเริ่มดำเนินการขึ้นทะเบียนผู้ว่างงาน เพื่อเข้าสู่กระบวนการขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2547 และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานในช่วงระยะเวลา 3 เดือนของการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2547 ข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นได้แสดงให้เห็นว่า ยังมีอุปสรรคและข้อขัดข้องอยู่หลายประการที่ควรจะได้นำมาวิเคราะห์ ทั้งเพื่อหาสาเหตุตั้งต้นสำหรับการแก้ไขปรับปรุง และการกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อรับมือกับประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่คาดคะเนว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้นั้นย่อมยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นต่อกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานระบบประกันสังคมกรณีว่างงานในที่สุด

นางทัศนีย์ มุขมา

ธันวาคม 2547

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานประกันสังคมกรณีว่างงาน” นี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อนำเสนอปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานประกันสังคม กรณีว่างงานในประเทศไทย พร้อมวิเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินงานในส่วนที่อาจเกิดปัญหาขึ้นได้ในอนาคต สำหรับการกำหนดแนวทางและมาตรการเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารงานต่อไป

โดยหลังจากที่ได้รวบรวมค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม การกำหนด กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ ความคืบหน้า และสรุปรายงานผลการดำเนินงานการประกันสังคมกรณีว่างงานในรอบ 3 เดือนแรก จึงได้ทราบถึงกระบวนการซึ่งมีลักษณะที่เป็นการเชื่อมโยงร้อยเรียงภารกิจกันในระหว่างหน่วยงาน สังกัดกระทรวงแรงงานทั้ง 4 ส่วน (กรมการจัดหางาน สำนักงานประกันสังคม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) เริ่มตั้งแต่การขึ้นทะเบียนผู้ว่างงาน การสัมภาษณ์และจับคู่ระหว่าง คุณสมบัติของผู้ว่างงานกับตำแหน่งงานตามความต้องการของนายจ้าง การบรรจุงานหรือส่งไปฝึกอบรมฝีมือ แรงงานเพิ่มเติมตามความจำเป็น จนถึงการวินิจฉัยและการจ่ายประโยชน์ทดแทนการขาดรายได้

ขณะเดียวกันก็ได้พบข้อขัดข้องในการดำเนินงานที่สำคัญในหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นในส่วน ของการจัดหาแหล่งงบประมาณเพื่อนำมาสนับสนุนภารกิจที่เกี่ยวข้อง (การจัดหางาน และกรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน) ความไม่พร้อมของบุคลากร ทั้งในเชิงปริมาณ (จำนวนอัตรากำลังเมื่อเทียบกับภาระงานที่เพิ่มขึ้น) และคุณภาพ (ทักษะและประสบการณ์ในภารกิจใหม่) ซีดความสามารถในการให้บริการจัดหางานและพัฒนา ฝีมือแรงงาน ความล่าช้าในการจัดวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดหาอุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกฎระเบียบและหลักเกณฑ์บางประการที่อาจกลายเป็นเครื่องกีดขวางความสำเร็จ หรือบางส่วนยังมี ช่องว่างให้เกิดการแสวงหาประโยชน์จากกองทุนได้โดยมิชอบ

ทั้งนี้ เมื่อได้นำประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้นมาศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับบทเรียนและ ประสบการณ์การดำเนินงานประกันการว่างงาน (หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ “การประกันการมีงานทำ”) ใน ต่างประเทศ ก็ได้พบเห็นความเหมือนที่สามารถนำมาเทียบเคียง คาดคะเน และปรับใช้เพื่อกำหนด มาตรการแก้ไขและป้องกันกรณีปัญหาในประเทศไทยได้หลายประการ อาทิเช่น แนวทางในการเพิ่มขีด ความสามารถในการให้บริการจัดหางานด้วยการแสวงหาความร่วมมือกับนายจ้าง / สถานประกอบการในเรื่อง ของฐานข้อมูลตำแหน่งงานว่าง รวมไปถึงการอนุญาตให้สำนักงานจัดหางานเอกชนได้เข้ามามีส่วนในการแบ่ง

เบาภาระงานด้านการจัดหางานของหน่วยงานรัฐ ส่วนแนวทางในการกำหนดรูปแบบการพัฒนาฝีมือแรงงาน ก็ควรให้ความสำคัญกับการจัดโครงการฝึกอบรมที่มีคุณภาพสูงให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมโอกาสในการมีงานทำได้ อย่างยั่งยืนยิ่งขึ้น เป็นต้น

อย่างไรก็ดี สิ่งทีฟึงจะต้องกระทำเป็นอย่างยิ่งก่อนที่จะได้มีการกำหนดมาตรการใด ๆ ลงไป ทั้งเพื่อรับมือกับปัญหาอันไม่พึงประสงค์ และหรือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานการประกันสังคม กรณีว่างงานนี้ก็คือ การให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัย (ไม่ว่าจะโดยการเก็บข้อมูลตรงโดยหน่วยงานรับผิดชอบ หรือโดยการจัดจ้างสถาบันการศึกษาที่มีความชำนาญเฉพาะเป็นผู้รับไปดำเนินการก็ตาม) อย่างรอบด้าน เพื่อให้ทุกอย่างก้าวในการดำเนินงานประกันสังคมกรณีว่างงาน เป็นไปด้วยความรอบคอบ เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เกี่ยวข้องได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญแผนภูมิ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขต และระเบียบวิธีการศึกษา	4
ข้อจำกัดของการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิด ทฤษฎีว่าด้วยการประกันสังคม	8
2.2 ความเป็นมาของการประกันการว่างงาน	9
2.3 คำจำกัดความของการประกันการว่างงาน	12
2.4 หลักการ เงื่อนไขการมีสิทธิ และการจัดเก็บเงินสมทบตามโครงการประกันการว่างงาน	13
2.5 บทเรียนและประสบการณ์การประกันสังคมกรณีว่างงานจากต่างประเทศ	14
2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 การดำเนินงานการประกันสังคมกรณีว่างงานในประเทศไทย	19
3.1 หลักกฎหมาย องค์กรกับภาระงานที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการให้บริการประกันสังคมกรณีว่างงานในประเทศไทย	20
3.2 ผลการดำเนินงานในบึงบรมาณ 2547	31
3.3 บทวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค	32

บทที่ 4	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	45
4.1	บทสรุป	45
4.2	ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานระบบการประกันสังคม กรณีว่างงานในประเทศไทย	47

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่ 1	แสดงความสัมพันธ์ของการดำเนินงานประกันสังคมกรณีว่างงาน	23
แผนภูมิที่ 2	แสดงกระบวนการให้บริการประกันสังคมกรณีว่างงาน ในส่วนของการจัดการหางาน	25
แผนภูมิที่ 3	แสดงกระบวนการให้บริการประกันสังคมกรณีว่างงาน ในส่วนของการพัฒนาฝีมือแรงงาน	27
แผนภูมิที่ 4	แสดงขั้นตอนการวินิจฉัยประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน โดยสำนักงานประกันสังคม	29